

host

jiří

padevěť

1945

© Jiří Padevět, 2022

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2022
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1210-2 (PDF)

ISBN 978-80-275-1211-9 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1212-6 (MobiPocket)

Nohy se zabořily do sněhu a padák mu málem utrhł ramena. Vyprostil se z popruhů a hedvábí se uklidnilo a chcíplo ve sněhové závěži. Vydolovat nohy ze sněhu chvíli trvalo, ale nakonec se mu podařilo vyhrabat. Chvíli ležel na zádech a pozoroval další padáky, které se snášely k zemi napravo od něj. Vypadalo to trochu, jako když se unavení dravci vracejí do hnízda, aby nakrmili mláďata. Nalevo od něj právě chcípál další padák, unavený nocí i zátěží. Sníh studil i přes beránčí kožich, všitý dovnitř kabátu, ale zase odrážel světlo, takže se za chvíli, až půjde na místo srazu, nebude motat v úplné tmě. Někde za lesem, který byl tmavší než nebe a zakusoval se do oblohy špičkami stromů, jako by chtěl nebe potřhat a vysvobodit úsvit, se rozštěkal pes. Převalil se na bok a zkoušel odhadnout vzdálenost k lesu. Pes asi cítil někoho jiného, štěkání se neslo údolím zdaleka a les ho trhal na malé, čím dál tišší cáry. Výsadkář vyndal z pouzdra mapu, rozsvítil baterku, která mapu hladově olízla, a zkoušel se podle podkovy údolí a hrany lesa zorientovat. Moc to zatím nešlo, bude to chtít dojít na hřeben a najít další orientační body. Gustav Schneider vstal a začal smotávat padák. Samopal ho štouchal do prsou, jako by se už nemohl dočkat.

Nedaleko Pohledů u Svitav, 22. ledna 1945

Sovětský zpravodajský výsadek označovaný jako Borkaňuk, správněji jako Komenský, kterému velel komunista a český Němec Gustav Schneider, byl vysazen v noci 22. ledna nedaleko Pohledů na Svitavsku. Vzhledem k tomu, že se jednalo o německojazyčnou

oblast, byl na parašutisty uspořádán doslova hon, kterého se účastnili kromě příslušníků nacistického bezpečnostního aparátu i místní Němci. Během tří dnů byla většina parašutistů zabita v boji.

* Světlo petrolejky naráželo do mrazivého vzduchu, který se snažil svit nacpat zpátky pod cylindr lampy. Na pěšině mezi domkem a kůlnou to klouzalo, ale dařilo se jí udržovat rovnováhu. Když byla zhruba v polovině cesty, podklouzla jí pravá noha a světlo petrolejky se dalo do prudkého tance na stěně domu, kterému ani ten mráz nedokázal zabránit. Nakonec se ale zastavila, protože za plotem domku po kolejích na Netřebice projížděl vlak. Zřejmě nákladní, protože kromě otisku žáru topeniště, který jí zůstal chvíli na sítnici, jisker z komína, které v mrazu umíraly, než dopadly na zem, a chatrného rozervaného světla koncových lamp nebyl vlak nijak osvětlen. Nejel vůbec rychle, a když se poslední vagóny dostaly na úroveň domku, dokonce to na chvíli vypadalo, že se vlak zastavil. Měla chuť se vrátit do domku a podívat se na hodiny, protože teď před půlnocí už žádný vlak po trati projíždět neměl. Nakonec si přetáhla šálu přes hlavu a místo do kůlny se vydala k vrátkům. Chtěla se podívat, jestli bude souprava v Netřebicích stavět. Střepy koncových světél ještě poskakovaly těsně nad kolejemi, ale vlak ve stanici ani nepřibrzdil. Bude se muset zeptat táty, co to bylo. Tedy až mu skončí směna výpravčího. Sahala po brance a chtěla projít zpátky do zahrady, ale zastavil ji zvuk, který sem nepatřil. Otočila hlavu, a když se ta hromádka hadrů pohnula, dívka ucouvla o tři kroky a petrolejka se zase roztancovala, tentokrát po plaňkách plotu a po jeho obličejí. V těch pár vteřinách jí došlo, že z hadrů na ni kouká kluk, i když si nebyla jistá, protože v kostnatém obličejí nebylo kromě blízkosti smrti nic moc

poznat. Otevřel pusou, jako by chtěl něco říct, ale ozvalo se jen zasípání. Pak se z hadrů vynořila ruka a napřáhla k ní dlaň. Dívka zvedla petrolejku a jeho čára života se přestala v dlani třást. Mráz obalil slovo hlad, které se zřejmě snažil vyslovit, a sekl s ním o pražce, až to zadunělo.

Trať u Netřebic, konec ledna 1945

Mráz vyždímal z krajiny barvy a z vlaku to vypadalo, že cesta vede černobílým filmem, který nemá začátek ani konec. Před několika dny si občas dýchal pod nehty na rukou, ale teď mu i vlastní dech připadal studený tak ostře, že to do prstů řezalo jako cirkulárka do polena. Vzpomněl si na ten zvuk rychle roztočeného kotouče pily a na to ticho, které se rozhostilo, když měl po práci dvůr plný vonících špalků. Pak přicházela na řadu sekera. Jednou si už musel koupit nové topůrko a měl potom týden na dlaních krvavé puchýře, než si na sebe ruce a nástroj zase zvykly. Taky vzpomínal na velký proutěný koš, ve kterém nosil dříví do světnice ke kamnům. Polena voněla smůlou, létem a lesem. Když je objal oheň, začala polekaně praskat, poddala se ohni, odevzdala teplo a světlo, které do nich ukrylo slunce, a nakonec se obrátila v prach. Když vymetal kamna, popel voněl úplně jinak. Podíval se do dlaní a i v mrazivém šeru krajiny na levé svítila otevřená rána. Skoro jako tenkrát ty puchýře. Ráno mu nedošlo, že se držel postranice vagónu moc dlouho, a mráz mu dlaň zlomyslně připekl ke kovu. Stačilo jedno trhnutí a ruka byla volná, ale taky bez kusu kůže. Během dne se snažil usnout, a tak si nebyl jistý, jestli se mu vrána, která

přistála na postranici vagónu a chtěla se přiživit na jeho kůži, zdála, nebo nezdála. Vlak skřípěním natrhl mráz, zabrzdil a všechna těla se naklonila jedním směrem. Některá tak zůstala. Z krytého vagónu se vyhrnuly stráže a ukazovaly na vězně, kteří včas neodvrátili zrak. Ucítil napřážený prst i na sobě a bylo mu jasné, že se vykládání zmrzlých těl vedle kolejí už potřetí za sebou nevyhne.

Mezi Bohumínem a Českou Třebovou, 24. ledna 1945

Od prosince 1944 nacisté přesouvali pěšími pochody nebo železničními transporty vězně komplexu koncentračních táborů Auschwitz do jiných koncentračních táborů v Německu. Řada vlakových transportů, během nichž vězni nedostávali prakticky žádné potraviny a byli v otevřených vagónech vystaveni jedné z nejtvrděších zim dvacátého století, projížděla i přes Protektorát Čechy a Morava.

Dveře sotva držely v pantech a při každém poryvu větru se zahýbaly a zakňučely jak promrzlé štěně.

Pouštěly do baráku krátké záblesky zimy, světla a skutečnosti, vypadalo to, jako když se v promítací kabině opije promítač a pouští zmateným divákům jenom některá políčka filmu. Mozek odmítal vnímat realitu, rozsekanou na proužky pohybem dveří a mrazem, odmítal dokonce tak triviální věc jako poslat ruce pokyn, aby utřela nos. Nejprve si myslel, že mu teče nudle, ale na saku se po chvíli objevily kapky krve. Snažil se ruku přesvědčit, aby nos utřela nebo zkusila nějak zastavit krev, ale paže vypověděla službu, jako by ho nikdy neznala. Nejhorší bylo, že už začala, asi tou zimou, vynechávat i mysl. Mezi dveřmi, v těch krátkých záběrech zvenku, viděl ledové stíny lidí. Skoro pokaždé, když dveře ukrojily kousek filmu, nabídly mu pohled na několik postav. V dalším záběru už nebyly, nebo tam byly jiné. Venku se něco dělo. Film byl ale němý, kromě kňučení dveří nebylo nic slyšet. Mozek opravdu vynechává. Do saka se začala vsakovat další kapka krve a měnila barvu, jak se dveře otvíraly a zavíraly. Od světle červené do fialové. Záběr byl tentokrát docela dlouhý, jako by někdo dveře podržel. Stáli tam vojáci v uniformách, které mu byly povědomé. Jeden podpíral vězně, který mu byl taky povědomý. Pak mu došlo, že už není v baráku, že tím podpíraným vězňem je on. Mozek se opožďoval za tělem možná i o pár minut. Pak mu prozradil, odkud si pamatuje ty uniformy. Ze Soloveckých ostrovů. Asi na chvíli omdlel nebo mozek i tělo vynechaly zároveň. Probral se na zemi, opřený o stěnu baráku,

a voják mu dával napít. Tu uniformu nakonec přece nosil taky, než ho zajali. Dveře baráku zase zakňučely a mozek se mu snažil připomenout, jakou měl tenkrát hodnot.

Krasojedkyně se v letu stačila uklonit, dosedla zpátky na hřbet bělouše a spolu opustili šapitó. Chvíli v něm zůstaly jen zvířené piliny a pár flitřů z bílého trikotu. Než stačilo všechno to víření zase klesnout k zemi, principál začal obcházet šapitó a tleskal a ukazoval do kopule cirkusového stanu. Všichni, až na dva chlapečky v první řadě, kteří asi tvrdě usnuli, zaklonili hlavy a zatajili dech. Principál se někam vytratil a ve stanu bylo najednou ticho tak ostré, že se na několika místech začala trhat plachta. Po laně, napjatém jak osud, kráčel provazochodec a dodával si jistoty dlouhou tyčí. Když došel ke stupátku, upevněnému na jednom ze stožárů, silných jak zápasníkovy stehno a držících celý stan, všichni naráz vydechli. Trochu to nadzvedlo plachtu stanu u východů a najednou tu začala být lezavá zima. Provazochodec odložil tyč a vydal se na zpáteční cestu, v jedné ruce se stříbřitým tácem, na kterém se strachy chvěla broušená sklenice plná červeného vína. I když možná to byl malinový sirup. Pomyslel si, že má na ten sirup děsnou chuť, ale když začal provazochodec padat, rychle zavřel oči a vůbec se nedíval, kam tělo i sklenice dopadnou. Snažil se, aby to tak nebylo, ale žuchnutí těla mu otevřelo oči, mělo víc síly než on. Tibor, který ležel nad ním na palandě, spadl a asi bylo po něm. Cirkus byl pryč, ale do dveří baráku, oběšených na jednom

pantu, se taky drala lezavá zima. A dva vojáci v divných uniformách. Mžourali do šera a vypadali, že nic nechápou.
Auschwitz-Birkenau, 27. ledna 1945

Na konci ledna 1945 dorazily první jednotky Rudé armády ke komplexu nacistických koncentračních táborů Auschwitz. Vojáci přinesli svobodu několika tisícům zubožených a nemocných vězňů, všichni ostatní byli již od prosince vyháněni na pochody smrti směrem na západ nebo odváženi transporty smrti do jiných koncentračních táborů.

* Johann prudkým pohybem otočil bakelitovým knoflíkem na přijímači a po místnosti přestalo poskakovat skřehotání ministra propagandy doktora Goebbelse. Tlachání o zázračných zbraních utichlo a všechna ta lež zapadla mezi bedýnky s mrkví, tuřínem a červenou řepou. Skoro už nebylo co prodávat, ve sklepě obchodu byla ještě hromada brambor v dřevěné ohrádce a pár pytlů s cibulí, ale jinak docházelo všechno. Největším pokladem, který se Johann chystal prodat, bylo několik svazků mrkve, které přežily zimu a pořád se tvářily poměrně oranžově. Vyšel před krám a vzal do ruky jednu cibuli, vyloženou v bedýnce. Snažil se přijít na to, kdy naposledy takhle držel před svým obchodem pomeranč. Bylo to dávno, určitě nejméně deset let. Přivoněl k cibuli, aby přehlušil pach ulice, ve kterém se mísil kouř z komínů, koňské koblihy a zavlhlé kabáty uprchlíků z východu. Johann se podíval na svůj sortiment a smutně pokrčil rameny. Pomeranč si ještě pamatoval, ale jak voní fíky, už dočista zapomněl. Na konci ulice hráli čtyři kluci fotbal na jednu branku, namalovanou křídou na zídce. Jeden z výrostků měl na rukávu pásku Hitlerjugend a pokaždé, když dal gól, postavil se do pozoru a zvedl pravici. Zelinář si odplivl. Náckové zkurvili další generaci, pomyslel si a dostal chuť na sklenku šnapsu. Jednu láhev pod pultem ještě měl.

Drážďany, 13. února 1945

Spojenecké bombardéry se od 13. do 15. února 1945 pokusily během několika náletů vymazat Drážďany z mapy. Město bylo důležitým komunikačním uzlem, řada továren se stále podílela na válečném úsilí nacistického Německa, ale také zde bylo plno civilistů — nejen místních, ale i uprchlíků před Rudou armádou z východních oblastí Německa.

* Pod obvazem na předloktí to cukalo, jako když se mámě zasekl mandl a povlak na peřinu paní domácí z něj museli tahat, jako tahal v pohádce dědek s babkou, vnučkou, psem a bůhvíkým dalším řepu. Zasmál se a ve vzpomínce úplně ostře viděl, jak povlak nakonec stejně přetrhli a jak paní domácí vřeštěla. Máma musela povlečení zaplatit, ale ušila mu z něj dvě košile s krátkými rukávy. Jednu z nich měl teď na sobě pod svetrem, ze kterého trochu lezly lokty. Poposedl si, protože prkno trochu tlačilo, a začal počítat komíny dole v údolí. Po chvíli to zkoordinoval s cukáním pod obvazem: vždycky, když to cuklo, připočetl další komín, až se nakonec dostal k fabrice, kam do včerejška chodil hákovat. Snažil se nemyslet na to, že ten plech, kterým si rozpáral předloktí, jako když táta kuchal vánočního kapra, byl pokrytý rzí jako stařec šedinami. Ránu mu sice dezinfikovali, to pálilo víc než samotné zranění, a dokonce mu ji doktor opatřil několika stehy, ale pořád to cukalo, i když měl ruku položenou v klíně a snažil se nic moc nedělat. Alespoň si pravačkou vybíral zpod límce kabátu vši a házel je do plechovky, na jejímž dně se modral zbytek petroleje. Předtím uspořádal v baráku hon na štěnice, ale chytání vši bylo přece jen pohodlnější, dalo se u něj sedět. Mezi baráky se na natažených šňůrách protahovalo sušící se prádlo, většinou spodky a košile. Taky se tam potulovali šťastlivci, kteří nemuseli na nedělní směnu, a ještě větší šťastlivci, kteří nemuseli na směnu, a navíc měli cigarety. Popravil další veš, zamžoural do sluníčka a vítr

k němu zavál cár cigaretového kouře. Dostal na cigaretu
příšernou chuť a v puse to začalo cukat víc než v ruce.
Barákový tábor Malá Čína, Praha, 25. března 1945

Vzedmutý prach se snažil ve vzduchu dohonit kouř
a vypadalo to, že se budou v lehkém větru milovat.
Seděl na trámu a díval se na svoje ruce, které asi před
půlhodinou přestal chápat. Obě se trásly, jako by
chtěly něco říct, ale dostaly trému, škytavku, neurózu
a padoucnici zároveň. Snažil se držet jednu tou druhou,
levačku pravačkou a pak zase pravačku levačkou, ale
nepomáhalo to. Zkusil si obě strčit pod zadek a zasednout
je celou vahou těla, aby se uklidnily. Jediným výsledkem
byla tříška z trámu, která si našla cestu do dlaně levé
ruky. Musela probodnout i vrstvu cihlového prachu, který
dával ruce červenozrzavý nádech a vůni prostranství
před cihelnou na periférii. Možná se ta cihelna choulila
někde pod kopcem a kuckala dýmem a prachem. Možná
už zmizela mezi sutinami z cihel, které sama vyrobila.
Vyndal ruce zpod zadku a chvíli očima hledal třísku,
která páčila, ale v zaprášené ruce nebyla skoro vidět. Měl
chuť si dlaň olíznout, ale ruka se trásla tak, že by nemusel
jazykem dlaň trefit. Jazyk zaprotestoval taky, nejspíše si
ještě pamatoval olizování kapesníku, co mu s sebou dala
máma. Chtěl jazyk uklidnit stejně jako ruce a namluvit
mu, že to bylo dávno. Ale kapesník, jímž se snažil očistit
obličej ženě, kterou vytáhl zpod trámu, olizoval před pár
minutami. Očistil jí polovinu obličeje, než mu došlo, že
je mrtvá. Byl to ten samý kapesník, co mu máma dala

na tábor Kuratoria před rokem. Snad půjde vyprat.
Byl to ten samý trám, na kterém seděl. Ruce se třásly
a oči pozorovaly ty námluvy kouře, prachu a větru.

Praha-Libeň, 25. března 1945

Dne 25. března 1945 provedly spojenecké bombardéry masivní nálet na továrny a další průmyslové objekty v Praze-Libni, Hloubětíně a Vysočanech a na letišťě ve Kbelích, Letňanech a Čakovcích. Během náletu bylo zabito více než 560 osob a zničeno nebo poškozeno více než 3 300 domů. Zcela zničen byl i barákový tábor pro dělníky zvaný Malá Čína.

* Vyndal z kapsy skleněnku a díval se skrz větvě buků do slunce. Světlo se potichu lámalo a drolilo po lese, možná střepy včerejších paprsků. Schoval skleněný poklad zpátky do kapsy a dvakrát se ještě rukou ujistil, že tam skleněnka je a že nezapadla do lesní trávy nebo mezi kořeny starých stromů. Ze spodních pater větví ho chvíli pozorovala sojka a pak odletěla. Za chvíli ji na hlídce vystřídala veverka, zrzavější než obruče na vědru, co s ním matka nabírala vodu na zalévání záhonů. Veverka se několikrát přemístila, přeskakovala ze stromu na strom a větve pod ní rezavěly, jako by se najednou blížil podzim. Sledoval ji a málem spadnul do potoka. Musí dávat větší pozor, kam šlape. Les se otevřel do paseky a veverka usoudila, že zůstane ve stromech. Utrhl stéblo trávy a dal si ho mezi zuby. Bylo to hořké. Vyplivl travinu i slinu a zkusil pohledem najít veverku v koruně buku. Byla asi nadobro pryč. Do lesa se najednou zařízlo houkání vlaku. Napadlo ho, že došel moc daleko, protože k trati nesměl. Ale když už je tady, když jede vlak, podívá se na lokomotivu. Přidal do kroku a na konci paseky se pustil mezi nízké stromky. Jeden ho šlehnul přes tvář. Zářez trati byl přímo pod ním, ale vlak už byl pryč, jen mezi pražci se válela trocha páry. Koleje ještě zpívaly melodii kol, signalizační dráty se chvěly, ale vlak byl pryč. Smutně se podíval na konec terénního zářezu a pak mu došlo, že ho z křoví něco pozoruje. Divoké prase, srnec, jezevec, možností byla spousta a všechny ho trochu děsily. Sevřel v kapse skleněnku do pěsti a litoval, že si nevzal alespoň nožík. Přemýšlel, jestli neutéct, ale zvědavost byla silnější.

Třeba to zvíře srazil vlak a on ho zachrání. Opatrně houštinu obcházel a při každém kroku měl silnější pocit, že to křoví má oči. Nakonec si dodal odvahy, zvednul ze země jednou rukou klacek a druhou, kterou konečně pustil skleněнку, kámen. Klackem rozhrnul větvičky, ruku s kamenem napřáhl. V křoví se k sobě choulily dvě bytosti v divných špinavých pruhovaných hadrech s čísly na hrudi. Jedna byla možná holka, ale nebylo to úplně poznat. Bytosti byly úplně tiché, pára nad kolejemi se rozpouštěla hlasitěji než jejich dech. Ta asi holka měla zavřené oči, holohlavý asi kluk je měl otevřené. *Řvaly hladu. Severozápadní Čechy, duben 1945*

Pomalů se stmívalo, ale bylo to úplně jedno. Had, slepený z bolesti žen, se vlnil po polní cestě a balancoval na hraně pekla. Ester už si ani nepamatovala, jestli je mrtvá, nebo živá, už přestala počítat kroky, dny a noci, chalupy ve vesnicích, ptáky na nebi i mrtvé. Odpadávaly od davu, jako když had svléká kůži a zbavuje se nepotřebného. Před pár měsíci možná měly ženy, pochodující v hadrech, některé bosé a všechny o hladu, každá svůj vlastní osud. Když je v bráně tábora nahnali do dlouhého houfu pažbami pušek a nařezanými hadicemi, osudy zůstaly ležet mezi ploty z ostnatého drátu a had vyrazil k obzoru. Strážce ženy hnaly po polních cestách a úzkými silničkami krajinou, která se pomalu probouzela k jaru a která byla naprosto lhostejná. Během prvního dne pochodu se Ester snažila rozpoznat, kterým směrem jdou. Vypadalo to na severovýchod, ale pak se asi had něčeho lekl a prudce zatočil. V první vesnici,

kteřou procházely, po nich dva spratci házeli kamení a starosta nechal strážím uvařit čaj. Okna hostince byla zamlžená teplem z kuchyně, maso vonělo až na náves a vůně se zavrtávala do břicha. Dívaly se po sobě, jako by chtěly po strážích, které zůstaly venku, skočit a pak vzít hostinec útokem. Dívaly se po sobě, ale první krok neudělala žádná. Jenže to už bylo dávno. Mezitím prošly snad stovkou vesnic a samot, na polních cestách se jim zabodávaly do chodidel kameny a do rukou větvičky šípkových keřů, drápajících z oblohy první střepy jara. Ester asi jako všechny po pár dnech přestala vnímat i hlad a žízeň, přerušovanou jen občasným napitím z kaluže, jednou dokonce z obecní pumpy. Když jedla poprvé trávu, zkřehlou ranní jinovatkou, zvedl se jí trochu žaludek. Pak už se zvedal jenom z hladu. Bylo to zvláštní, jak obyčejné věci jako dýchání, chůze, hlad a žízeň dokázaly zaměstnat mozek a vytlačit z něj všechno, co se tam dvacet let ukládalo. Na začátku pochodu se do mechanické chůze prolínaly záblesky minulého života, vzdálenějšího než středověk. Jeden sedlák, pozorující je z bezpečí plaňkového plotu před svojí usedlostí, jí připomněl pana řídícího z dívčí školy, který je zároveň vyučoval zeměpisu. Napadlo ji, jestli je tahle cesta vůbec zakreslena do nějaké mapy. Možná do mapy bolesti. Asi pátý den pochodu, snad pátý, počítat jí ještě šlo, záblesky minulého života kromě matčina obličeje nadobro zmizely. Viděla ji ve spánku, viděla ji v houštinách lesa, chvíli s ní i mluvila. Přistihla se, jak se matky ptá, jestli je ve spíži na horní polici pořád ještě ta meruňková zavařenina z loňského

léta. Matka smutně zavrtěla hlavou a pak definitivně zmizela. Mezi stromy ji začal sledovat muž se starou tváří, rozrytou vzpomínkami. Měl pootevřená ústa, ze kterých i na tu dálku páchly zkažené zuby. Ester štouchla do ženy kráčející vedle ní a ukázala na muže prstem. Žena zavrtěla nechápavě hlavou. Ester byla zřejmě jediná ze zástupu, která ho viděla. Pak jí došlo, že je to hlad. Půjde s nimi až na konec cesty a zuby budou páchnout čím dál silněji. Jednou se stráže ustrnuly a zastavily pochod na noc na okraji jabloňového sadu, který sice spal, ale kde se leskla hromada loňských jablek, omrzlých, nazdobených plísni a prožraných vosami loňského srpna. Hlad se na druhé straně sadu zasmál, ženy ovanul jeho dech a jablka začala mizet. Stráže je nechaly na pokoji, a nakonec jim dovolily na hraně sadu i přespát. Na dlouhou řadu dnů to bylo poslední jídlo, ženy odpadávaly od pochodu a had se tenčil. Nemyslela na život ani na smrt, nemyslela na nic. Pozorovala špičky svých nohou, zabalené v hadrech, jak jdou. Nevěděla, kam jdou, ale pozorovala je. Dnes budou dokonce spát ve stodole, ne pod širým nebem, které k ránu řezalo mrazem. Stráže je nahnaly do úplně prázdné budovy. Prázdná zřejmě byla i usedlost. Všechny si lehly co nejbliž k vratům, jen jedna měla dost sil na to, aby stodolu obcházela a hledala cokoliv k jídlu. Zřejmě našla pár klasů z loňského pole, které přečkaly mlácení, a vydrolila si zrna do úst. Pak vydala zvuk, který byl zřejmě ozvěnou radosti, a několik žen se zvedlo. V rohu stodoly se před pohasínajícím světlem soumraku krčilo několik hlav řepy nebo co to bylo. V každém případě to nebylo

úplně shnilé a bylo to k jídlu. Dvě ženy začaly řepu namíste konzumovat, tři si úlovek schovaly do kapes kabátů. Jedna z těch tří si přišla lehnout vedle Ester. Oči hladu se zaměřily na bouli na kabátě a nevěnovaly pozornost dvěma ženám, které se o řepu začaly prát. Ani jedna neměla dost sil, aby zvítězila, ani dost soucitu, aby prohrála. Budou se asi o řepu přetahovat jako ve zpomaleném filmu, dokud jedna z nich neumře. Oči hladu pořád sledovaly tu bouli na kabátě ženy, která vedle Ester právě usnula. Držela si bouli rukama. Ester pak usnula taky. Hlad i žízeň obsadily i sny, pokud se jí vůbec něco zdálo. Spánek několikrát přetrhlo něčí zakvílení, jednou štěkání psa za obzorem. Úplně ji probudilo až svítání, rozevírající šedivými kostnatými prsty škvíry mezi prkny stodoly. Jeden z prstů ukazoval na obličej ženy spící vedle Ester. Žena už nespala, její mrtvé oči na ni zíraly a propadalo se do nich všechno okolo. Ester musela chytit levou rukou prsty svítání, aby se nepropadla taky. Boule na kabátě tam pořád byla. Ester se zkusila dostat k řepě jednou rukou, ale přes ztuhlé prsty mrtvol to nešlo. Pustila se tedy svítání a vyrvala řepu z kabátu i ze sevření smrti. Všimla si, že mrtvola má okousané nehty, ozdobené zaschlou krví. Ester držela řepu a rozhlížela se po stodole. Mrtvých přes noc přibýlo, ale některým ženám se pořád ještě ve spánku zvedal hrudník. Venku bylo ticho, jen svítání štrachalo po cestě ke stodole. Došlo jí, že vrata jsou pootevřená, a vzpomněla si, že strážný je večer zavíral. Zvedla se, kousla si do řepy a pomalu šla k vratům. Sousto se rozpouštělo a klesalo k vyděšenému žaludku. Strčila ramenem do vrat a vyšla před stodolu.

Stráže byly pryč a hladový otrhanec taky. Podívala se na řepu a ta jí připomněla model meteoritu v přírodopysném kabinetu. Pak se mezi stromy objevila matčina tvář a usmála se. Ester si znovu ukousla řepu a poslala do žaludku ozvěnu naděje. Možná to všechno přežila.

Český les, duben 1945

Infekční nemoci, hlad, otevřená zranění a neustálý teror ze strany stráží, které mohly beztrestně kohokoliv z vězňů pochodu smrti zabít. Těžko představitelná realita lidí, ponížených na pouhá čísla, kteří z hladu jedí kořínky, trávu a kůru stromů a žijí z posledních sil s jedinou jistotou, že mohou být v příští vteřině zavražděni. Pochody a transporty smrti, které začaly Evropu křížovat v zimě 1944, vyvrcholily v předjaří roku 1945. Přes území dnešní České republiky prošly tisíce vězňů a řada z nich zde zemřela. Tato poslední fáze holokaustu a zahlazování stop po nacistické genocidě generovala na našem území desítky masových hrobů a stovky obětí, většinou bezejmenných.

Usnula před chvílí, ale on se přesto nemohl zbavit pocitu, že soustředěně pozoruje její břicho už alespoň týden. Klidný dech spánku se postaral, že se jí břicho pravidelně zvedalo, a jemu se zdálo, že pohyb se šíří od pupíku až pod žebra a na druhou stranu až do klína podobně, jako když hodíš do vody oblázek. Kruhy dechu na hladině břicha. Nechtěl ji budit, a tak se ani nepohnul a svůj dech omezil na nezbytné minimum. Trochu měl strach, že kýchne, venku bylo chladno a ve stodole zase poletoval drobný prach dávno mrtvých klasů. Sena tu bylo pomálu, ale je dva ještě ukrýt zvládlo. Všiml si, že se jí v pupíku uhnízdilo nějaké smítko, jako by tam brhlík našel svoji dutinu a začal ji pomalu vystýlat měkkým domovem. Natáhl ruku, aby smítko sebral, ale pak paží ucukl, bál se, že by dívku probudil. Možná že něco takhle malého už se chystá v jejím bříše k životu. Možná ještě ne. Ale vezme si ji za ženu, nic není jasnějšího. Jenom bude muset sehnat nějaké maso, je hubená. Nebo alespoň kosti a ty vyvařit do polévky. Včera prý hajný střelil srnu, zkusí kus masa za něco vyměnit, hajný žije sám, mohlo by se to podařit. Vrata od stodoly zakvílela a po krátké strkanici pustila dovnitř pruh světla. Pomalu a potichu se otočil na bok, aby viděl škvírou dobře dolů. Do světla vstoupili dva chlapi s puškami, pak se otočili ven a oba pokynuli rukama, jako by to měli dávno nacvičené. Světlo se zakouslo do pásky s nápisem Volkssturm, kterou měl jeden z nich na rukávu hubertusu. Potom už jenom zíral na bytosti, které se pomalu šouraly do stodoly, podpíraly jedna

druhou a pak si lehaly na zem. Teprve po chvíli mu došlo, že jsou to taky ženy. Ale maso jim nikdo nesehnal už hodně dlouho. Sice se hýbaly, ale nebyl si jistý, jestli jsou živé. Jedna z nich začala úplně potichu zpívat nějakou táhlou píseň, ale když jeden z chlapů napřáhl pušku, zase ztichla. Několik jich hledalo rukama po zemi, co by se dalo sníst, ta nejšťastnější našla jablko, kvetoucí plísni, co sem asi zakutálel podzim. Otočil se zpátky k břichu, které tak dlouho pozoroval, a pohládl ho. Zavrněla ze sna jako štěně a pokrčila nohy. Natáhl se přes ni ke své bundě a sundal z ní pásku s nápisem Volkssturm.

Karlovarsko, duben 1945